

[Ustavení politické opozice jako způsob, jak se vyhnout revoluci]

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[1978-07 \(rukopis\)](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 7. 12. 1978
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 7. 12. 1978

[Ustavení politické opozice jako způsob, jak se vyhnout revoluci]

[781207-1]

(40) (2) (Vysočany, SSaŽ , 7. 12. 78 dopoledne.)

Jsou režimy, které lze jen odmítat, ale proti nimž se nelze dost dobře ustavit v politickou opozici. V takových režimech je život těžký; formy neuznávání a odmítání, nesouhlasu s režimem jsou nejrůznější a závisejí na míře závislosti na něm. Nicméně cílem nesouhlasících je v největším počtu případů zformování takové opozice. Aby to bylo možné, je třeba spolupůsobit na tom, aby byly připraveny předpoklady pro existenci opozice. Existuje ovšem také možnost, jak vyjádřit a uplatnit svůj odpor způsobem, který etablovaný režim podvrátí a zničí. Pak nesouhlasící a odporující přecházejí rovnou do pozice vládnoucích a chápou se moci. Režim, který je pro většinu občanů nesnesitelný a který nedovolí (nejen mocensky, ale prostě již svou nízkou úrovní a svou ničemností), aby se vytvořila politická opozice, pracuje tak na svém zničení tím, že připravuje revoluci proti sobě. A čím drastičtější opatření proti eventuelním projevům opozičního mínění a opozičních politických stanovisek používá, tím drastičtější prostředky vnucuje do rukou příští revoluce.

Revoluce však není ničím žádoucím ani pro ty, kteří s režimem nesouhlasí a zůstávají v odporu proti němu; a zejména není žádoucí etapou pro ty, kteří mají žít v porevolučním období. Proto zformování opozice je rozumným programem těch, kteří nesouhlasí a kteří jsou rozhodnuti režimu radikálně odporovat; tento cíl v sebe zahrnuje cíl menší, podružný, ale velmi závažný, totiž vyhnout se revoluci, event. převratu či puči. Politická opozice se ustavuje tam, kde odpor nesouhlasících nejde tak daleko, aby chtěl smést celý režim a celý jeho aparát, aby chtěl likvidovat ty, kdo dosud vládli (ať už likvidovat politicky, nebo dokonce fyzicky), nýbrž aby pouze nad dosavadní vládnoucí skupinou získal vrch a převahu a aby jí odňal nebo zmenšil politickou moc a převzal mocenské prostředky z jejích rukou.

Opozice politického typu tedy nemá místo a) tam, kde režim opozici nepřipouští povahou své existence, tj. tam, kde se nelze ustavit jako opozice, která vždy do jisté míry respektuje existenci etablovaného režimu, i když se staví proti němu, a která s ním vždycky stojí na společné základně, na níž je také veden politický boj; b) tam, kde cílem není provedení nezbytných osobních a strukturálních proměn <...>

[Konec sešitu (text nedokončen) – pozn. red.]